

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

АРХІТЕКТУРА МІСТ

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи

для здобувачів освітньо-професійного ступеня **фаховий молодший бакалавр**
освітньо-професійної програми «**Будівництво та експлуатація будівель та споруд**»

галузі знань **19 Архітектура та будівництво**

спеціальності **192 Будівництво та цивільна інженерія**

денної форми навчання

Любешів 2025

УДК
Д 17
До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»
_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій
коледжу
Бібліотекар _____ Н.М.Корець

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»,
протокол № _____ від «_____» _____ 2025 р.

Рекомендовано до видання на засіданні випускної циклової (методичної) комісії
педпрацівників будівельного профілю, будівництва та цивільної інженерії ВСП
«Любешівський ТФК Луцького НТУ»,
протокол № _____ від «_____» _____ 2025 р.

Голова випускної циклової (методичної) комісії _____ Данилік С.М

Укладач: _____ Данилік С.М., викладач вищої категорії

Рецензент: _____ Герасимик-Чернова Т.П.

Відповідальний за випуск: _____ Т.П.Кузьмич, методист ВСП «Любешівський
ТФК Луцького НТУ».

Архітектура міст [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для
здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня: фаховий молодший бакалавр,
галузі знань 19 Архітектура та будівництво, спеціальності 192 Будівництво та
цивільна інженерія, за освітньо-професійною програмою «Будівництво та
експлуатація будівель і споруд» денної форми навчання/ уклад. С.М.Данилік –
Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2025. – 18с.

Методичне видання складене відповідно до діючої програми курсу «Архітектура
міст» з метою перевірки теоретичних знань.

С.М. Данилік, 2025

Вступ

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи розроблені відповідно до навчальної програми дисципліни "Архітектура міст" для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня: фаховий молодший бакалавр, галузь 19 Архітектура та будівництво, спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія за освітньо-професійною програмою «Будівництво та експлуатація будівель і споруд».

Зміст програми передбачає лекції, практичні роботи, самостійну роботу. Форма річного контролю – залік.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни
Мета викладання дисципліни полягає в реалізації теоретичних знань і в здобутті професійних навичок, що формують профіль фахівця в галузі архітектури та будівництва, розвитку у студентів розуміння: витоків, історичного розвитку та сучасних тенденцій як світової архітектури, так і архітектури України, що є базовими знаннями у професійній підготовці здобувача освіти
Завданням вивчення дисципліни є засвоєння основних знань про історичний процес становлення практики та теорії сучасної архітектури, вивчення теоретичних основ планування міст та планувальних рішень генеральних планів, враховуючи сучасні вимоги до рішень питань містобудування.
6. Вимоги до знань і вмінь
У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен знати: - предметну область та професійну діяльність; - особливості розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, дизайні України та зарубіжних країн. У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен вміти: - працювати з фахівцями суміжних галузей; - зберігати та примножувати моральні, культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області; - розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати документацію архітектурно-містобудівних проектів.

Тематичне планування самостійної роботи

Тема 1. Вступ. Загальні відомості про архітектуру.

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 3...23:

Загальні сторони архітектури.

Архітектурна композиція.

Стадії композиції.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Що вивчає курс архітектури?
2. Що називають будинком?
3. Що називають інженерною спорудою?
4. Що таке архітектура?
5. Що собою являє функціональна сторона архітектури?
6. Що собою являє художня сторона архітектури?
7. Що собою являє інженерно-економічна сторона архітектури?
8. Що таке архітектурна композиція?
9. Дайте визначення тріади Вітрувія.
10. Назвати стадії композиції.
11. Що таке композиція?
12. Що таке архітектурна композиція?
13. Назвати елементи композиції.
14. Що собою являє об'ємно-планувальна композиція?
15. Назвати три види об'ємно-планувальної композиції.
16. Чим характеризується фронтальна композиція?
17. Чим характеризується об'ємна композиція?
18. Чим характеризується глибинно-просторова композиція?
19. Що таке тектоніка?
20. Назвати основні конструктивні системи тектоніки?
21. Чим характеризується стінна система?
22. Чим характеризується стійко-балочна система?
23. Чим характеризується склепінчаста система?
24. Що таке засоби гармонізації?
25. Які є види засобів гармонізації?

26. Чим характеризується симетрія і асиметрія?
27. Чим характеризується метр і ритм?
28. Чим характеризуються пропорції?
29. Симетрія - важливий засіб досягнення єдності і художньої виразності композиції в архітектурі.
30. Асиметрія - важливий засіб досягнення єдності і художньої виразності композиції в архітектурі.
31. Основні типи орнаментів в особливій області оздоблення архітектури.
32. Найважливіший композиційний засіб.
33. Один із засобів створення композиційної єдності – масштабність.
34. Важливий засіб приведення елементів архітектурних форм до єдності – ритм (співвимірність, стрункість).
35. Засоби художньої виразності в створенні єдності композиції є контрастні і нюансні відношення елементів форми.
36. Синтез мистецтв як художній засіб створення композиційної єдності витвору архітектури.

Тема 2. Короткі відомості з історії архітектури. Архітектурні стилі.

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 26...66:

Архітектура стародавнього світу. Три епохи: кам'яна, бронзова й залізна.

Архітектура Стародавнього Єгипту. Давнє царство (перша половина III тисячоліття до н. е.). Середнє царство (кінець III – початок I тисячоліття до н. е.). Нове царство (друга половина II – початок I тисячоліття до н. е.).

Архітектура Стародавньої Греції і античного риму. Три основних періоди: архаїчний (VIII— VI ст. до н. е.), класичний (VI—IV ст. до н. е.), елліністичний (IV— I ст. до н. е.). Три основних ордери: доричний, іонічний і коринфський.

Архітектура античного Риму. Два періоди: республіканський та імператорський. Ордери. Найяскравішим прикладом римської архітектури.

Архітектура епохи феодалізму (Архітектура Візантії). Особливості архітектури.

Архітектура епохи феодалізму (Західна Європа). Період романської архітектури. Готичний стиль. Італійський ультурний рух «Відродження». Архітектура Ренесансу в Італії. Стиль бароко. Стиль рококо. Класицизм.

Російська середньовічна архітектура.

Стародавня архітектура України

Середньовічна архітектура України

Сучасна архітектура. Народна архітектура.

Контрольні запитання

1. На які три епохи поділяють досягнення первісної людини?
2. Назвати пам'ятки архітектури Стародавнього Єгипту.
3. Розвиток яких будівельних прийомів характерний в період первісного суспільства?
4. Що належить до позитивних рис архітектури Стародавнього Єгипту?
5. Який із храмів Нового царства є найграндіозніший?
6. Який архітектор будував найбільшу піраміду Хеопса?
7. Які основні матеріали використовувались в стародавній Греції?
8. Що є визначним пам'ятником ансамблевої забудови в Стародавній Греції?
9. Які ордери були в архітектурі Стародавньої Греції?
10. Що таке колонада?
11. На які основні періоди поділяється архітектура Греції?
12. Які нові типи споруд виникли в Стародавньому Римі? Охарактеризуйте їх.
13. Ордерні системи та характерні особливості їх.
14. Особливості архітектури Стародавнього Риму.
15. Особливості і характеристика архітектури епохи феодалізму.
16. Де і чому виникла епоха Відродження? Яких рис набуває архітектура в цей період
17. Які архітектурні стилі епохи феодалізму? Охарактеризуйте їх.
18. Які характерні архітектурні пам'ятники епохи феодалізму?
19. Які архітектори творили в епоху феодалізму?
20. Які архітектурні стилі епохи феодалізму в Західній Європі? Охарактеризуйте їх.
21. Які архітектори творили в епоху феодалізму в західній Європі?
22. Які архітектурні пам'ятники характерні для епохи феодалізму в Західній Європі?

Тема 3. Архітектурні деталі

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 68...95; [2] с. 3...7 :

Архітектурні ордери і їх елементи.

Колона. Основні елементи. Архітектурне застосування. Архітектурні обломи.

Перспектива. Закони лінійної перспективи.

Геометричні форми у будівництві. Конструкції форми. Зв'язок побудови з внутрішніми конструкціями.

Відмивка, її призначення і роль в архітектурі.

Орнаменти і розетки, їх види і застосування в будівництві. Трафарети, їх призначення і види

Практична робота №1 Тема: Архітектурних ордери.

Практична робота №2 Тема: Архітектурні обломи.

Контрольні запитання

1. Що таке відмивка, її призначення в будівництві?
2. Види розеток, їх призначення?
3. Види орнаментів, їх призначення?
4. Види трафаретів, їх призначення?
5. Назвати елементи колони.
6. Назвати ордери, їх відмінності?

Тема 4. Генеральний план міста. Типологізація міст. Функціональна структура міста.

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 98...101, [2] с. 12-16, [3] с. 6...16, [4] с. 11...23:

Генеральний план міста.

Типологізація міст.

Функціональна структура міста. Основні функціональні зони міста. Функціональні зони.

Практична робота №3. Зображення генеральних планів.

Контрольні запитання

1. Що таке місто?
2. Що таке генеральний план міста?
3. Як поділяють міста за хронологічною ознакою?
4. Назвати функціональні зони міста?

5. Що таке рекреаційна зона міста?
6. Що являє собою сельбищна зона міста?

Тема 5. Архітектурно-просторова композиція і планувальна структура міст

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 103...104, [2] с. 17...19, [3] с. 19...31, [4] с. 24...33:

Планувальна структура міста. Типи та форми структури міста. Зони міста.
Композиційна структура міста.
Архітектурно-просторове середовище міста.

Контрольні запитання

1. Що таке планувальна структура міста?
2. Назвати види структур міст?
3. Що являє собою композиційна структура міста?
4. Яку роль відіграють інженерно-транспортні споруди міста?

Тема 6. Ландшафтно-рекреаційні території міста

Під час опрацювання цієї теми здобувач освіти повинен вивчити такі питання, використавши літературні джерела [1] с. 105-106, [2] с. 20...21, [3] с. 34...35, [4] с. 50...105:

- Система озеленення території міста. Зелені насадження загального користування й спеціальні зелені насадження. Ландшафтно-рекреаційна зона міста.
- *Практична робота №4. Озеленення та благоустрій території міста.*

Контрольні запитання

1. Як поділяють міські зелені насадження?
2. Назвати види розміщення зелених насаджень?
3. Що являє собою ландшафтно-рекреаційна зона?
4. Яким основним завданням має відповідати система озеленення міст?

Тестові завдання
(одна правильна відповідь)

1. Стил ь бароко більш притаманний для:

- А) архітектури;
- Б) музики;
- В) скульптури.

2. Бароко на Україні мало назву:

- А) українське бароко;
- Б) козацьке бароко;
- В) слов'янське бароко.

3. Вкажіть назву одного з основних архітектурних стилів 18 століття:

- А) класицизм;
- Б) готика;
- В) модерн.

4. Термін «бароко» означає:

- А) перлина неправильної форми;
- Б) гармонія;
- В) краса.

5. Головною вимогою до архітектури початку ХХ століття була:

- А) функціональність;
- Б) краса;
- В) масштабність.

6. Архітектурний термін «модерн» має значення:

- А) сучасний;
- Б) майбутній;
- В). минулий.

7. З яких трьох елементів складається архітектуру за словами давньоримського архітектора Вітрувія у своєму трактаті «Десять книг про архітектуру»:

- А) зручність, міцність, економічність;
- Б) користь, міцність, краса;
- В). економічність, краса, зручність?

8. Період архітектури Стародавньої Греції:

- А) VIII— VI ст. до н. е.;
- Б) VI—IV ст. до н. е.;
- В). VIII— I ст. до н. е.?

9. Особливості доричного ордера:

- А) найлегший за пропорціями і найбагатший за оздобленням. Його пишна подовжена капітель з витонченими наріжними волютами й трьома ярусами стилізованого листя оканту немов виростає з колони, стовбур якої прикрашений канелюрами й має багату щодо профілювання базу;
- Б) стрункіший і більш витончений за пропорціями. Колона має тонко профільовану

базу й багату капітель із спіралеподібними волютами. Горизонтальні членування капітелі прикрашували глибоким ліпним орнаментом з переважанням у них яйцеподібних деталей — іоників;

В) найбільш строгий і монументальний за пропорціями і найпростіший в оздобленні. Обробка стовбура колони вертикальними жолобами — канелюрами підкреслює несучу функцію колони.?

10. Однією з видатних пам'яток старогрецької архітектури є:

А) міст акведук;

Б) Колізей;

В) храм Парфенон?

11. Особливості коринфського ордера:

А) найлегший за пропорціями і найбагатший за оздобленням. Його пишна подовжена капітель з витонченими наріжними волютами й трьома ярусами стилізованого листа оканту немов виростає з колони, стовбур якої прикрашений канелюрами й має багату щодо профілювання базу;

Б) стрункіший і більш витончений за пропорціями. Колона має тонко профільовану базу й багату капітель із спіралеподібними волютами. Горизонтальні членування капітелі прикрашували глибоким ліпним орнаментом з переважанням у них яйцеподібних деталей — іоників;

В) найбільш строгий і монументальний за пропорціями і найпростіший в оздобленні. Обробка стовбура колони вертикальними жолобами — канелюрами підкреслює несучу функцію колони?

12. Однією з видатних пам'яток староримської архітектури є:

А) міст акведук;

Б) Колізей;

В) храм Парфенон?

13. Які ордери започатковані римлянами:

А) коринфський і доричний ордери;

Б) тосканський і повний ордери;

В) іонічний і доричний ордери?

14. Які особливості повного ордера:

А) найлегший за пропорціями і найбагатший за оздобленням;

Б) кожна колона зводиться на самостійному п'єдесталі;

В) простіший за формою і тяжчий за пропорціями?

15. Колонада це:

А) ряд однакових за формою і розміром колон, об'єднаних спільним балковим або арковим перекриттям;

Б) ряд різних за формою і розміром колон, об'єднаних спільним балковим або арковим перекриттям;

В) ряд однакових за формою і розміром колон, який не має перекриття?

16. Який період охоплює епоха феодалізму (Архітектура Візантії):

А) IV—XIX ст.

Б) IV—IX ст.

В) IV—XI ст.

17. Які архітектурні стилі утворилися в епоху феодалізму:

А) рококо, модернізм;

Б) візантійський, романський, готичний, ренесанс, бароко, класицизм;

В) мінімалізм?

18. В якій архітектурі почала застосовуватись хрестово-купольна система:

А) Візантії;

Б) Стародавньої Греції:

В) Стародавнього Риму?

19. Найбільш значною пам'яткою хрестово-купольної системи є:

А) Собор у Пізі;

Б) собор Святої Софії в Константинополі;

В) костіол Анни у Вільнюсі?

20. Що є характерною особливістю розвитку архітектури епохи феодалізму у Західній Європі:

А) створення замків;

Б) створення храмів;

В) створення аквадуків?

21. Що є центром розвитку романської архітектури:

А) Бургундію (Франція);

Б) Рим;

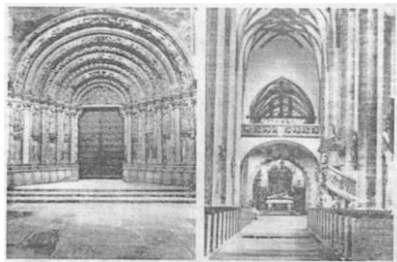
В). Німеччина?

22. Особливості романської архітектури:

А) ясність і логічність композиції будівлі, чіткістю і гармонійністю форм, що базуються на античній ордерній системі;

Б) собори з товстими, міцними стінами, з вузькими арочними прорізами і перспективними порталами. Глухі стіни посилювалися зовні контрфорсами і міцними внутрішніми стовпами. Невеликі рідко розставлені вікна завершувалися напівциркульними арками.

В) каркасні будівлі, з широкими й високими вікнами, що цілком виключають стіну, замінивши її легким каркасом із заповненням склом (вітражем). З'являються круглі вікна — «рози»?

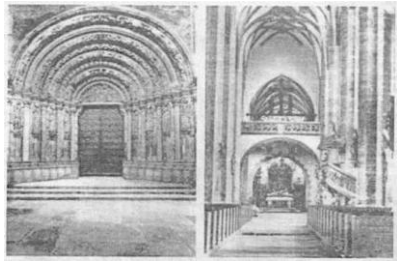

23. Особливості готичного стилю:

А) ясність і логічність композиції будівлі, чіткістю і гармонійністю форм, що базуються на античній ордерній системі;

Б) собори з товстими, міцними стінами, з вузькими арочними прорізами і перспективними порталами. Глухі стіни посилювалися зовні контрфорсами і міцними внутрішніми стовпами. Невеликі рідко розставлені вікна завершувалися напівциркульними арками.

В) каркасні будівлі, з широкими й високими вікнами, що цілком виключають стіну, замінивши її легким каркасом із заповненням склом (вітражем). З'являються круглі вікна — «рози». Будівлі прикрашені ажурними шпильчастими башточками?

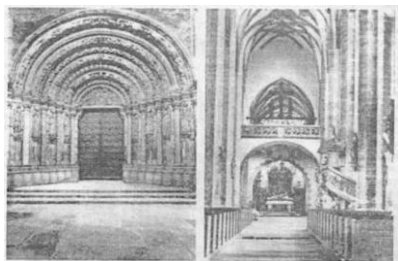

24. Епоха «Відродження» (фр. Ренесанс) має такі особливості:

А) ясність і логічність композиції будівлі, чіткістю і гармонійністю форм, що базуються на античній ордерній системі;

Б) собори з товстими, міцними стінами, з вузькими арочними прорізами і перспективними порталами. Глухі стіни посилювалися зовні контрфорсами і міцними внутрішніми стовпами. Невеликі рідко розставлені вікна завершувалися напівциркульними арками.

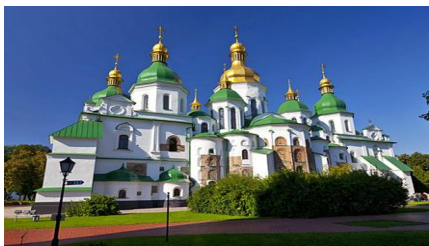

В) каркасні будівлі, з широкими й високими вікнами, що цілком виключають стіну, замінивши її легким каркасом із заповненням склом (вітражем). З'являються круглі вікна — «рози». Будівлі прикрашені ажурними шпилястими башточками?

25. В стилі бароко побудована:

А) Софійський собор у Києві;

Б) Площа Людовика XV в Парижі (1755-1763), тепер Площа Згоди;

В) Церква ІльДжезу в Римі?

26. Найдавнішою церквою України, яка побудована Володимиром Великим близько 988–996 рр.

- А) Десятинна;
- Б) Софійський собор у Києві;
- В) Володимирський собор?

27. Ротонда це:

- А) квадратні будови;
- Б) округлі будови;
- В) прямокутні будови?

28. Стиль необароко це:

- А) поєднання готики із європейським модерном;
- Б) поєднання «мазепинського бароко» із європейським модерном;
- В) поєднання класицизму із європейським модерном?

29. Генеральний план міста це:

- А) це основний стратегічний документ, який містить матеріали соціального розвитку;
- Б) це основний стратегічний документ, який містить матеріали територіального та соціального розвитку;
- В) це основний стратегічний документ, який містить матеріали територіального розвитку?

30. Місто це:

- А) динамічна система, яка розвивається в просторі та часі;
- Б) динамічна система, яка розвивається в просторі;
- В) динамічна система, яка розвивається в часі?

Критерії оцінювання.

15-20 -3 бали 21-26 -4 бали 27-30 – 5 балів

Рекомендована література

1. Архітектура міст [Текст]: конспект лекцій для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня: фаховий молодший бакалавр, галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво, спеціальності G19 Будівництво та цивільна інженерія, за освітньо-професійною програмою «Будівництво та експлуатація будівель і споруд» денної форми навчання/ уклад. С.М.Данилік – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2025. – 111с.
2. Архітектура міст [Текст]: методичні вказівки до практичних робіт для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня: фаховий молодший бакалавр, галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво спеціальності G19 Будівництво та цивільна інженерія за освітньо-професійною програмою «Будівництво та експлуатація будівель і споруд», освітньо-професійної програми «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн» денної форми навчання/ уклад. С.М.Данилік – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2025. – 20с.
3. Мартишова Л. С. Основи містобудування : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Л. С. Мартишова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 80 с
4. Безлюбченко О.С. Планування і благоустрій міст : навч. посібник. для студентів усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черноносова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. - 191 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тематичне планування.....	4
Тема 1. Загальні відомості про архітектуру. Короткі відомості з історії архітектури.....	4
Тема 2. Короткі відомості з історії архітектури. Архітектурні стилі.....	
Тема 3. Архітектурні деталі.....	
Тема 4. Генеральний план міста. Типологізація міст. Функціональна структура міста.....	4
Тема 5. Архітектурно-просторова композиція і планувальна структура міст.....	5
Тема 6. Ландшафтно-рекреаційні території міста.....	5
Питання на залік.....	5
Список літератури.....	11

Архітектура міст [Текст]: методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня: фаховий молодший бакалавр, галузі знань 19 Архітектура та будівництво, спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія, за освітньо-професійною програмою «Будівництво та експлуатація будівель і споруд» денної форми навчання/ уклад. С.М.Данилік – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2025. – 18с.

Комп'ютерний набір і верстка :	С.М.Данилік
Редактор:	С.М.Данилік

Підп. до друку _____ 2025 р. Формат А4.

Папір офіс. Гарн.Таймс. Умов.друк.арк. ____

Обл. вид. арк. ____ Тираж 15 прим.